

مصرف آب کشاورزی ۴۵ یا ۹۰ درصد؟

در میان انبوه اطلاعات درباره مصرف آب در کشور، موضوع «مصرف بیش از ۹۰ درصدی» آب در بخش کشاورزی، بسیار تکرار شده است. به عنوان نمونه، برخی از کارشناسان و مراکز گزارش داده‌اند که سهم بخش کشاورزی از کل مصرف آب کشور «بالغ بر ۹۰ درصد» است. بااین حال، وزارت جهاد کشاورزی و مقام‌های رسمی این وزارتخانه این رقم را رد کرده و سهم واقعی را بسیار پایین‌تر اعلام کرده‌اند. این تناقض در گزارش‌ها، عرصه‌ای از چالش برای سیاست‌گذارانی ایجاد کرده که می‌کشوند در شرایط کاهش شدید منابع آبی، تصمیم‌گیری کنند. وزیر جهاد کشاورزی بارها در نشست‌های خبری و مصاحبه‌های خود تاکید کرده که رقم مصرف آب در بخش کشاورزی «حدود ۴۵ میلیارد متر مکعب» بوده است و نه سهمی ۸۰ تا ۹۰ درصدی از کل مصرف آب کشور و امسال سهم واقعی بخش کشاورزی از منابع آبی کشور «بسیار کمتر» است و میزان آب مصرف‌شده حدود ۴۵ میلیارد مترمکعب برآورد شده است. افزون بر آن، وزارتخانه اعلام کرده که تخصیص آب به بخش کشاورزی نیز کاهش یافته و به حدود ۴۲ میلیارد مترمکعب رسیده است، در حالی که قانون برنامه به این وزارتخانه تکلیف کرده بود حدود ۷۷ میلیارد مترمکعب در اختیار این بخش قرار گیرد. ازسوی دیگر، برخی کارشناسان حوزه آب و محیط‌زیست معتقدند که ارقام رایج «۹۰ درصد» یا «۸۰ تا ۹۰ درصد» بی‌پایه نیستند، اما مستلزم بازبینی داده‌ها هستند. با جمع‌بندی اطلاعات موجود، می‌توان گفت: ادعای عمومی «۹۰ درصدی» مصرف آب کشور توسط بخش کشاورزی، عمدتاً در گفتمان عمومی و رسانه‌ای مطرح است؛ اما وزارت جهاد کشاورزی و برخی گزارش‌ها رقم بسیار پایین‌تری (حدود ۴۵ میلیارد مترمکعب) را اعلام کرده‌اند. در این فضای متفاوت از داده‌ها، پیشنهاد می‌شود دستگاه‌های مسئول نسبت به تدوین و انتشار داده‌های رسمی، به‌روز، منطقه‌ای و تفکیکی (شرب، صنعت، کشاورزی، چاه‌های غیرمجاز، هدررفت) اقدام کنند تا سیاست‌گذاری مبتنی بر واقعیت و نه حدس انجام شود که در ادامه این مطلب به گفت‌وگو با معاون آب و خاک وزارت جهاد کشاورزی پرداخته شده تا موضوع میزان آب مصرفی کشاورزی بررسی و شفاف شود. صفر نیاز شپه‌کی – معاون آب و خاک وزارت جهاد کشاورزی – در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به برداشت‌های متفاوت از سهم مصرف آب کشاورزی اظهار کرد: گاهی گفته می‌شود مصرف آب کشاورزی ۹۰ درصد و گاهی ۴۵ درصد است، در حالی که باید بین درصد و حجم آب مصرفی تفاوت قائل شد. در سال‌های گذشته میزان بارش کشور حدود ۲۴۰ تا ۲۳۰ میلی‌متر بوده و کل اراضی کشور نیز حدود ۶۰ میلیون هکتار برآورد می‌شود. بارش سالانه کشور معادل حدود ۴۰۰ میلیارد متر مکعب است که بخشی تبخیر شده و باقی‌به‌عنوان آب تجدیدپذیر یا قابل مدیریت در نظر گرفته می‌شود. در سال‌های که ۷۸ درصد مصرف آب کشاورزی در آن دوره اتفاق مکعب بوده، مجموع مصرف آب ۷۱ میلیارد متر مکعب بوده است. حدود ۸ میلیارد مترمکعب به شرب، سه تا چهار میلیارد مترمکعب به صنعت و حدود هفت تا هشت میلیارد مترمکعب نیز به محیط‌زیست و جریانات‌های رودخانه‌ای اختصاص داشته است.

کاهش آب تجدیدپذیر و تغییر سهم کشاورزی

معاون آب و خاک با اشاره به اثرات تغییرات اقلیمی تصریح کرد: طی دو سال اخیر موضوع خشکسالی جدی‌تر شده و میزان آب قابل استفاده کاهش یافته است. در سال گذشته، وزارت نیرو برای نیمه دوم سال زراعی – که ۷۸ درصد مصرف آب کشاورزی در آن دوره اتفاق می‌افتد – ۲۴ میلیارد متر مکعب آب تخصیص داد که محدودیتی کم‌سابقه بود. مصرف آب کشاورزی در سال زراعی گذشته حدود ۴۵ میلیارد متر مکعب بوده و این در حالی است که آب تجدیدپذیر کشور در همان دوره به حدود ۷۰ میلیارد متر مکعب رسیده است. بر همین اساس، سهم مصرف کشاورزی از آب تجدیدپذیر حدود ۷۰ درصد برآورد می‌شود. وزارت نیرو برای سال زراعی ۱۴۰۴–۱۴۰۵ نیز طی نامه‌ای، آب قابل تخصیص به بخش کشاورزی را ۱۱ میلیارد مترمکعب اعلام کرده است. این میزان نسبت به سال‌های قبل، کاهش قابل توجهی را نشان می‌دهد و عملاً مصرف آب کشاورزی نسبت به دو سال پیش حدود ۲۰ میلیارد مترمکعب کمتر شده است. نیاز شپه‌کی تاکید کرد: عددی که باید بیان شود، همین ۷۰ درصد است؛ چراکه نسبت به کل آب تجدیدپذیر سنجیده می‌شود. اعدادی مانند ۵۰ درصد مربوط به دوره‌هایی بوده که حجم آب تجدیدپذیر ۱۰۰ میلیارد مترمکعب بوده است.

راهکارهای ارتقای بهره‌وری آب

معاون آب و خاک وزارت جهاد کشاورزی درباره راه‌های افزایش بهره‌وری آب گفت: بهره‌وری حاصل نسبت تولید به آب مصرفی است. برای افزایش بهره‌وری باید یا تولید (صورت کسر) افزایش یابد یا میزان آب مصرفی (مخرج کسر) کاهش پیدا کند. وی درباره افزایش تولید توضیح داد: افزایش تولید از طریق عملیات به‌نژادی و به‌زراعی حاصل می‌شود. به‌نژادی شامل تولید بذرها، پرپزاده، مقاوم به خشکی و کم‌نیاز به آب است. عملیات به‌زراعی نیز مدیریت مزرعه از جمله مبارزه با آفات و بیماری‌ها، کنترل علف‌های هرز، آبیاری به موقع، استفاده از بذر مناسب و مکانیزاسیون است. نیازی شپه‌کی درباره کاهش مصرف آب نیز اظهار کرد: برای افزایش راندمان آبیاری، باید پرت آب در مزرعه به حداقل برسد. اجرای سامانه‌های نوین آبیاری، انتقال آب با لوله، بتن‌ریزی و اصلاح کانال‌های خاکی، تجهیز و نوسازی اراضی و تسطیح زمین از جمله اقدامات مؤثر است. وی همچنین آبیاری هوشمند را یکی از فناوری‌های کارآمد معرفی کرد و گفت: در این روش با نصب سنجنده‌های رطوبت خاک، دمای خاک، دمای هوا، سرعت باد، میزان بارش، بافت خاک و مراحل رشد گیاه، نیاز دقیق آبی مشخص شده و شیرهای خودکار، آب متناسب با نیاز گیاه را تأمین می‌کنند. راندمان این روش به بالای ۹۵ درصد می‌رسد و اجرای آن در کشور آغاز شده است. نیازی شپه‌کی درباره الگوی کشت نیز بیان کرد: طبق تکلیف برنامه هفتم توسعه، طراحی و اجرای الگوی کشت برعهده بخش‌های تخصصی وزارت جهاد کشاورزی است. الگوی کشت مجموعه‌ای از تصمیم‌گیری‌هاست که بر اساس پتانسیل‌های آب، قابلیت و تناسب اراضی، اقلیم، اسناد بالادستی و اقتصاد محصول تعیین می‌کند که در هر منطقه چه محصولی باید کشت شود. این طرح چند سال است آغاز شده و هر سال کامل‌تر می‌شود. سال گذشته الگوی کشت زراعت اراضراد و امسال نیز بخش باغبانی در حال طراحی است. حوزه زراعت و تحقیقات متولی اصلی این کار هستند و هر سال فرآیند نظارت و اجرا بهبود می‌یابد.

امنیت غذایی یا حفظ منابع آب؟

معاون آب و خاک در پایان درباره اولویت تولید داخلی یا حفظ منابع آب گفت: وظیفه وزارت جهاد کشاورزی تولید است و میزان آب در دسترس را وزارت نیرو تعیین می‌کند. وزارت نیرو بر اساس شرایط دشت‌ها، آبخوان‌ها، میزان بارش و حجم آب سدها، سهمیه آب را مشخص می‌کند. ما موظفیم با میزان آبی که به ما تخصیص می‌یابد، بیشترین محصول و بهترین عملکرد را تولید کنیم. نگرانی‌های مرتبط با حفظ منابع آب در حوزه وظایف وزارت نیرو بررسی می‌شود و منافاتی میان امنیت غذایی و مدیریت منابع آب وجود ندارد.

«آرمان ملی» بررسی می‌کند

پشت پرده بی‌ثباتی دلار

زمانی که با افزایش نقدینگی مواجه می‌شویم، تورم مثل وزنه‌ای سنگین

در حوزه‌های مختلف باقی می‌ماند و در این شرایط، مردم برای حفظ ارزش

دارایی‌هایشان به خرید دلار، طلا یا ارزهای سخت رومی‌آورند

نسبت به اخبار نسبتاً مثبت‌تر برای کاهش قیمت دلار گفت: وقتی اقتصاد یک کشور مستقل از تئیه‌های رسانه‌ای دچار بحران ساختاری باشد، حتی احیاناً خبرهای مثبت مثل قطعنامه دیپلماتیک یا کاهش تنش بین‌المللی نمی‌تواند به صورت ماندگار نرخ ارز را پایین بیاورد یا نهایتاً اثر آن خیرها بیشتر در همان چند ساعت یا چند روز ظاهر می‌شود و در ادامه بازار به سرعت باز میگردد، چون نه رشد نقدینگی متوقف شده است، نه کسری بودجه تغییر کرده و در ادامه اعتماد مردم هم به بازار از بیشتر از دیگر بازارهاست.

تاثیر قطعنامه شورای حکام

این کارشناس در باره تاثیر خبر قطعنامه آمریکا و اروپا در شورای حکام علیه ایران گفت: وقتی خبری مبنی بر اینکه آمریکا و اروپا در شورای حکام علیه ایران قطعنامه منتشر می‌شود، واکنش بازار تقریباً قابل پیش‌بینی است، از یکسو، این خبر می‌تواند ریسک ژئوپلیتیک را افزایش بدهد و تقاضا برای دارایی‌هایی مانند دلار بالا ببرد؛ از سوی دیگر، چیزی که بازار توقع انتظار آن را در شرایط کنونی دارد، تغییر در سیاست اقتصادی ساختاری نیست بلکه شکاف‌هاست و خبرهای کوتاه مدتی است که پیش از این نیز تجربه آن را دارد. این امر به خصوص زمانی که عراقچی، وزیر امور خارجه در واکنش به قطعنامه شورای حکام، پایان اعتبار مذاکرات مصر را اعلام کرد، به احتمال زیاد بازار طلا و ارز بلافاصله آن را به یک محرک افزایشی تلقی می‌کنند که البته تاثیر آن واقعی نیست بلکه در سایه تاثیر اخبار و رویکردهای سیاسی در بازار ایران دیده می‌شود، رویکردی که قطعاً در ربط خود واقعی نیست، اما در اقتصاد شکننده‌ای که اعتماد بسیار به سیاست‌گذاران نیست، در هر صورت فضای سیاسی می‌تواند به محلی برای هجوم سرمایه‌های احتیاطی تبدیل شود.

تاثیر در بازار طلا

کسانیان ادامه داد: بازار طلا هم در این بین نسبت به این رویدادها متأثر می‌شود، هرچند بازار طلای جهانی نیز رویکردی افزایشی و حتی گاهی انفجاری دارد، در حقیقت نوسان قیمت جهانی طلا و فشارهای بین‌المللی باعث شده طلا به یکی از مقاصد اصلی برای ذخیره سرمایه در ایران هم تبدیل شود، چراکه وقتی مردم بین خرید دلار و خرید طلا شک می‌کنند، اغلب بخشی از سرمایه‌شان را وارد بازار طلا می‌کنند. این انتخاب ترکیبی باعث می‌شود که فشار متقابل روی دو بازار ارز و طلا بیشتر شود و دلار همچنان در موقعیت صعودی باقی بماند. او توضیح داد: البته پیش‌بینی می‌شود

رئیس سازمان بورس خبر داد:

بهبود اوضاع بورس در چند ماه اخیر

کمتری را تجربه کرده است. در چهار ماه اخیر نیز بازار سرمایه ۲۰ درصد رشد داشته است.

وی با بیان اینکه مردم به مجموعه اقدامات دولت چهاردهم اعتماد دارند، گفت: در بورس کالا و بورس انرژی که نیاز به حمایت بیشتری دارد به جگ انفجار رقیتم و این مسئله باعث شد ذی‌نفعان موضع بگیرند. در بورس انرژی و کالانیز

ارزش بازار سرمایه رشد داشتیم. البته هنوز راضی‌کننده نیست اما در مسیر پیشرفت قرار گرفته‌ایم.

صدی درخصوص اثرات جنگ ۱۲ روزه بر بازار سرمایه بیان کرد: مقایسه تاب‌آوری بورس ایران در جنگ ۱۲ روزه با بحران اخیر به بازگشت اعتماد سهامداران منجر شده است، گفت: طی این مدت در هر سه شاخص تعداد فعالان، میزان معاملات و

یکشنبه

۰۲ ● ۰۹ ● ۱۴۰۴

شماره ۲۲۵۹

۰۲ جمادی‌الثانی ۱۴۴۷ / ۲۳ نوامبر ۲۰۲۵

در پیچه

تهران در خشک‌ترین پاییز قرن

پایتخت در حالی وارد ششمین سال خشکسالی شده که امسال یکی از کم‌بارش‌ترین دوره‌های تاریخ خود را تجربه می‌کند. در ۵۵ روز نخست سال آبی جاری حتی یک قطره باران در تهران ثبت نشده و این وضعیت موجب شده ذخایر آب سدهای اصلی تأمین‌کننده آب شهر به کمترین سطح طی ۶۰ سال گذشته برسد. شدت کمبود بارش‌ها چنان‌که است که پاییز امسال خشک‌ترین پاییز ثبت شده در یک قرن اخیر عنوان می‌شود. به گزارش ایسنا، همزمان با تشدید بحران، مسدودسازی چاه‌های غیرمجاز در دستور کار قرار گرفته و تنها طی شش ماه گذشته ۹۲۵ حلقه چاه در استان تهران بسته شده است. مجموع عمق این چاه‌ها حدود ۴۱ هزار متر برآورد می‌شود؛ رقمی که معادل هشت برابر ارتفاع دماوند است؛ دماوندی که امسال برای نخستین بار بدون پوشش برف در استانه زمستان قرار گرفته، این چاه‌های غیرمجاز سالانه حدود ۱۵ میلیون مترمکعب آب از زیرزمینی تهران را برداشت می‌کردند؛ میزانی بیش از ذخیره فعلی سد کرج است.

صرفه‌جویی

برآورد هانشان می‌دهد که تابستان گذشته در صورت ادامه روند مصرف، احتمال خروج برخی سدها از مدار تا پایان شهریور وجود داشت. اما کاهش مصرف ۱۰ تا ۱۲ درصدی در میان خانوارهای تهرانی این سناریو را به تعویق انداخت. میزان صرفه‌جویی تحقق یافته معادل ۸۰ میلیون مترمکعب بوده که به اندازه حجم مخزن سد تیان ارزش دارد و نقش مهمی در مدیریت منابع محدود فعلی ایفا کرده است. با وجود این، میانگین مصرف تهرانی‌ها همچنان در سطح ۱۸٫۵ لیتر در شبانه‌روز برای هر نفر قرار دارد؛ عددی که فاصله قابل توجهی با الگوی مطلوب ۱۲۰ لیتر دارد. بررسی‌ها حاکی است که تنها ۴۴ درصد مشترکان به الگوی ۱۲ هزار لیتری ماهانه پایبند هستند و ۶۶ درصد دیگر از این حد فراتر می‌روند. بیش از ۶۰ درصد مشترکان تا دو برابر الگوی مصرف می‌کنند و پنج درصد نیز در گروه به‌مصرف‌ها قرار دارند. مطابق سیاست‌های جدید، ادامه این روند با اختطار، قطع یک‌روزه اشتراک و در صورت تکرار، هزینه‌های سنگین‌تر همراه خواهد بود.

افزایش ظرفیت انتقال آب

در ماه‌های اخیر، راه‌اندازی خط دوم انتقال آب طالقان حدود پنج هزار لیتر بر ثانیه به ظرفیت تأمین آب تهران افزود؛ است؛ رقمی که تنها پاسخگوی یک‌هشتم نیاز مصرف آب شرب شهر به شمار می‌آید. از سوی دیگر، گزینه‌هایی مانند انتقال یا شیرین‌سازی آب دریای جنوب به دلیل هزینه‌های بالای حداقل هفت پی‌و‌ریز برای هر مترمکعب، در شرایط کنونی قابل اتکا نیست و برنامه‌ای برای اجرای آن وجود ندارد.

تعدیل فشار آب

در شرایط فعلی، سیاست مدیریت آب بر اجتناب از نوبت‌بندی و توزیع عادلانه منابع موجود استوار است. به همین دلیل، طبق اعلام محسن اردکانی مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب منطقه تهران تعدیل شبانه فشار شبکه به صورت یک شب در میان اجرا می‌شود تا امکان حفظ جریان پایدار فراهم باشد. به گفته وی در شرایطی که مخازن استاندارد با ظرفیت ۷۵ لیتر برای هر نفر نصب شده‌اند، افت فشار محسوس نخواهد بود؛ با این حال، عبور از وضعیت فعلی نیازمند صرفه‌جویی حداقل ۲۰ درصدی است. مدیریت مصرف در بخش خانگی همچنان مؤثرترین گزینه برای عبور از شرایط فعلی محسوب می‌شود. استفاده از تجهیزات کاهنده مصرف روی شیرآلات که می‌تواند تا ۳۰ درصد آب کمتری مصرف کند به همراه استفاده کامل ظرفیت ماشین‌های لباسشویی و ظرفشویی، کوتاه‌کردن زمان استحمام و اصلاح رفتارهای ساده‌ای مانند شستن شیر آب هنگام مسواک‌زدن، در فهرست روش‌های توصیه‌شده قرار دارد. شهروندان می‌توانند تجهیزات کاهنده مصرف را با شرایط اقساطی از طریق ثبت درخواست در سامانه ۱۲۲۲ تهیه کنند. تهران حالا در نقطه‌ای ایستاده که ادامه روند کم‌بارشی و کاهش ذخایر سدها، می‌تواند چالش‌های جدی‌تری ایجاد کند. ام‌صدایی برای جلوگیری از عمیق‌تر شدن بحران، به مدیریت مصرف و مقابله با برداشت‌های غیرمجاز کره‌خورده است؛ تاریکی چاه‌هایی که سفره‌های زیرزمینی را می‌بلعند، اگر با روشنایی رفتار صحیح مصرف همراه شود، می‌تواند تهران را از مرز بحران به سمت پایداری بیشتر سوق دهد.

نبض بازار

بورس سبزپوش شد

شاخص بورس در اولین روز از هفته بازار سرمایه سبزپوش شد؛ به‌طوری‌که شاخص با افزایش بیش از ۲۹ هزار واحد به رقم سه میلیون و ۱۹۷ هزار رسید و در آستانه پس‌گرفتن کانال ۳۰۲ میلیون قرار گرفت. (شنبه) شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران ۲۹ هزار و ۱۱۵ واحد رشد کرد و به رقم سه میلیون و ۱۹۷ هزار و ۶۷۸ واحد رسید. این بازار از روز ۱۳ آبان روند کاهشی به خود گرفته بود. از ابتدای هفته گذشته نوسانی شده بود و دیروز همزمان با شروع هفته بازار سرمایه رشد کرد. رئیس سازمان بورس در جریان همایش سالانه بازار سرمایه گفت که ارزش بورس ایران باید به اندازه اقتصاد کشور باشد و به ۴۰۰ میلیارد دلار برسد. شاخص هم‌وزن نیز امروز ۶۶۸۰ واحد افزایش داشت و در عدد ۹۴۰ هزار و ۴۶۶ واحد ایستاد. دیروز تعداد سهام مثبت بورس ۵۶۴ عدد و سهام منفی ۸۹ عدد بود. تعداد خریداران به ۵۷ هزار نفر رسید. به‌طور کلی بازار ۰.۹۲ درصد افزایش یافت.